

Marja en Winschoten II

In het kader van *Het jaar van Winschoten en ... het Oldambt* zal er een vernieuwde uitgave komen van de bundel *Naar Winschoot op zoek*. In deze bundel zal ook wederom een bijdrage van A. Marja, pseudoniem voor Arend Theodoor Mooij, opgenomen worden.

door
Dik Stijkel

WINSCHOTEN - Marja beschreef zijn jeugd jaren in *Doorbraak* uit de proza-bundel *Tussen de gemaskerden* uit 1958 en in de eerste uitgave van *Naar Winschoot op zoek* is dit hoofdstuk dan ook geplaatst. Zoals gezegd bezocht Theo Mooij de HBS in Winschoten en was met zijn vriend J.E. Folkerts mede-oprichter en redacteur van het literaire maandblad *Pomp*, een overkoepelend maandblad van de HBS, het gymnasium en de kweekschool. In dit blad, waarvan het eerste nummer in oktober 1936 verscheen, schreef Theo Mooij een gedicht onder de naam Arthjo Marja. De naam Arthjo is opgebouwd uit de eerste letters van de voornamen van Theo zelf (Arend Theodoor) en van zijn geliefde in 1932 gestorven moeder, Johanna Martina Jacoba. Vanaf dat moment bediende Theo Mooij zich van het pseudoniem Arthjo, kortweg A. Marja. Folkerts en Marja gingen naarstig op zoek naar nieuwe auteurs voor hun maandblad en wisten Johan van Delden, Ab Visser en de vorige week reeds ter sprake gekomen Koos Schuur voor hun blad te winnen. Ab Visser werd weggekaapt bij de kweekschool waar hij (overigens ook met Marja) in de redactie zat van het schoolblad *De Blokker*. Als redactieadres van *Pomp* staat Liefkensstraat 66 genoteerd. De reactieleden en zeker Marja namen hun taak uiterst serieus. De bijdragen van Marja aan *Pomp* bestonden naast gedichten uit letterkundige kritieken die hij in een eigen rubriek vorm gaf. Zo had hij ernstige kritiek op het letterkundig onderwijs waarvan Marja vond dat dit naar zijn smaak te weinig ontvankelijk was voor moderne poëzie. Hij brak een lans voor

kreeg. Rond 1937 werd Marja's vader als predikant beroepen in het Zeeuwse Yerseke, Marja trok naar Groningen en ging op kamers wonen in de Tuinbouwstraat. Hij zou in de stad Nederlandse letterkunde studeren bij professor Overdiep. Dit werd geen succes aangezien Overdiep, volgens Marja, te weinig oog had voor moderne dichters. Na een jaar had hij het reeds gezien op de universiteit en nam een baan als verslaggever bij de Groningse editie van *Het Volk*. Voor de oorlog zou hij nog naar Breda en Amsterdam vertrekken om er te werken bij respectievelijk de *Bredasche Courant* en het *Algemeen Handelsblad*. In zijn Groninger jaren legde hij contacten met literaire vrienden als Hendrik de Vries, Lex Gans, Max Dendermonde en zag hij Ab Visser, Koos Schuur en Johan van Delden terug. Met de laatste zou hij naast dichtbundels en proza bijdragen leveren aan *Groot Nederland*, na de opheffing van *Forum* een literair tijdschrift van formaat. Voor de oorlog publiceerde hij ook nog de dichtbundels *Eenvoudig schilderijen Omneveld havenlicht* waarin ook gedichten opgenomen zijn voor zijn geliefde Puck, een jeugdliefde met wie hij in 1944 in het huwelijk zou treden. In 1941 werd zijn roman *Snippers op de rivier* gepubliceerd, een in de stijl van de *Nieuwe Zakelijkheid* geschreven verhaal met sterk autobiografische trekken over een jongen tijdens zijn examenjaar. Door zijn zwakke gezondheid verbleef hij in de oorlogsjaren een tijdlang bij zijn vader in Yerseke. Naast zijn gezondheidstoestand waren het ook geldzorgen die hem levenslang bezig zouden houden. Dat was ook de reden dat hij de meest uitlopende beentjes sennem

Schuur voor hun blad te winnen. Ab Visser werd weggekaapt bij de kweekschool waar hij (overigens ook met Marja) in de redactie zat van het schoolblad *De Blokker*. Als redactieadres van *Pomp* staat Liefkensstraat 66 genoteerd. De reactieleden en zeker Marja namen hun taak uiterst serieus. De bijdragen van Marja aan *Pomp* bestonden naast gedichten uit letterkundige kritieken die hij in een eigen rubriek vorm gaf. Zo had hij ernstige kritiek op het letterkundig onderwijs waarvan Marja vond dat dit naar zijn smaak te weinig ontvankelijk was voor moderne poëzie. Hij brak een lans voor dichters als Van Ostaijen en Rilke (waarvan hij ook werk zou vertalen), maar schreef in de beginperiode van het maandblad zelf ook een enorme hoeveelheid gedichten. In 1937 debuteerde hij als dichter met de bundel *Stalen op zicht*, een bundel die door uitgeverij De Spieghel in een oplage van 250 stuks werd uitgegeven. Naast dichtwerken bleef hij ook kritieken en polemieken schrijven. In de biografie van Wim Hazeu laat de auteur Marja in de stad Groningen afstuderen aan de HBS. Het is, zeker gezien het bijzondere karakter van Marja, best mogelijk dat hij in Winschoten na een conflict de HBS heeft verlaten. Zo is bekend dat de Duitse docent Schultz, die aanvankelijk als overtuigende nazi grote invloed op Marja had, later in oktober 1935 bij de inval van Mussolini in Abessinië, een conflict met hem

neveld havenlicht waarin ook gedichten opgenomen zijn voor zijn geliefde Puck, een jeugdliefde met wie hij in 1944 in het huwelijk zou treden. In 1941 werd zijn roman *Snippers op de rivier* gepubliceerd, een in de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid geschreven verhaal met sterk autobiografische trekken over een jongen tijdens zijn examenjaar. Door zijn zwakke gezondheid verbleef hij in de oorlogsjaren een tijdlang bij zijn vader in Yerseke. Naast zijn gezondheidstoestand waren het ook geldzorgen die hem levenslang bezig zouden houden. Dat was ook de reden dat hij de meest uiteenlopende baantjes aannam. Zo was hij naast journalist bij verschillende bladen ook enige tijd reclasseringsambtenaar bij het gevangeniswezen en directeur van een consultatiebureau voor alcoholisme in Den Haag. Marja is naast dichter vooral ook bekend geworden als practical joker die menigeen op het verkeerde been zette maar soms ook grappen uithaalde die zeer slecht uitpakten. Hij staat dan ook bekend als de enfant terrible van de Nederlandse literatuur en hij maakte het in 1962 zelfs zo bont, door literatuurpaus Garnt Stuiveling in een kwaad daglicht te stellen, dat hij geschorst werd door het bestuur van de Vereniging van Letterkundigen. Een royement dat overigens door de ledenvergadering weer ongedaan gemaakt werd. Marja stierf op 46jarige leeftijd op 10 januari 1964 te Den Haag. *STR 136*